

SRPSKI GRAĐANSKI ZAKONIK

UVOD

A) O GRAĐANSKIM ZAKONIMA UOPŠTE

1

Knjaz u saglasiju sa Savetom, osnivajući se na Ustavu zemaljskom izdaje ovaj Građanski zakonik za pravac svima žiteljima i sudovima Srbije.

2

U Zakoniku ovom propisani su zakoni građanski kao postojana pravila radi pravde i pravice, koja se od svakog Srbina prema bratu svome Srbinu u uzajamnim svojim posebnim pravima i dužnostima iziskuje.

3

Zakoni ovi od onoga časa, kako su svojim putem obnarodavani, imaju silu i važnost u narodu i u sudu, i ovu zadržavaju donde, dokle ih zakona vlast propisanim načinom preinačila ne bi.

4

Samo Knjaz sa saglasijem Saveta moći će ovaj Zakonik ili pojedine u njemu zakone u slučaju potrebe preinačiti, dopuniti ili drugima zameniti.

5

Svaki žitelj Srpski, bio on u Srbiji ili van Srbije, imaće se ovih zakona držati.

6

I sam inostranac u poslovima sa srpskim žiteljima, ili sa inostrancem u Srbiji, naći će pravicu po ovim zakonima; osim ako on nije posao u tuđoj zemlji zaključio, ili naročito za tuđe zakone vezao, ili se on zakonom sledstvima u tuđoj zemlji nadati ima.

7

Zakoni ovi nemaju povratne sile; oni se prostiru samo za unapredak. No prava iz pređašnjih dela ili postupaka po uobičajenom načinu utvrđenih proističuća, u koliko sudskim putem ne bi konačnom presudom rešena bila, sudiće se po ovim zakonima, u onim događajima, gde dosad propisanoga zakona bilo nije.

8

Smisao zakona niko da ne izvrće, i krivo da ne tumači. Svaki da pazi na reči, i njihovo pravo značenje, pa ako mu se ne bi tako razumeti dalo, onda neka pogleda na druge ovde izložene podobne zakone, i neka ispita nameru zakonodavca, pa sravnivši ga s ovima neka ga tako protumači, kako da se sa osnovima zdravoga razuma i prirodne pravice slaže.

9

Tumačenje zakona samo će ono imati silu zakona, koje bi se putem vlasti zakonodavne, to jest od Knjaza sa saglasijem Saveta učinilo.

10

Ako bi se slučaj kakvi na sudu pojavio, za koji naročitog zakonog propisa ne bi bilo, onda će se isti po opštim u ovom Zakoniku postavljenim osnovima, ili opštepoznatom dosadašnjem običaju razumno i savesno rešavati, nikako ne ispuštajući iz vida zakone propise za podobne slučaje.

11

Više presuda jednako izrečenih u podobnim slučajevima sačinjavaju postojano sudsko tumačenje, i samo će se kao takvo smatrati, i kao na takvo prizrenje imati, ali sile zakona još zato nema.

GLAVA IX

O NASLEDSTVU

394

Posle smrti žitelja srpskog dobra njegova, i prava i obaveze, osim čisto ličnih, prelaze kao nasledstvo na drugoga, koga po redu zakon opredeljuje, ako on ugovorom ili zaveštanjem nije drugojačije uredio.

395

Nasledstvo po zakonu pripada najbližim srođnicima po krvi redom u sledujućim članovima opredeljenja.

396

Deca muška umrloga i njihovi muški potomci dobijaju prvi nasledstvo; oni isključuju sestre, oca i mater i sve pretke njine i njihovo potomstvo ili pobočne srođnike.

397

Koliko muške dece, na toliko se delova deli imanje rođiteljsko, i svako dete muško dobija ravan deo. A ženskoj deci u ovom slučaju pripada uživanje, izdržavanje, snabdevanje i pristojno udomljenje po postojećem običaju.

398

Razlika se ne čini između dece muške, rodila se ona za života, ili posle smrti očine, samo ako je u zakono vreme.

399

Unučad muška bez dece zaostavša pri nasledstvu predstavljaju oca svoga, i dobijaju njegov deo, t. j. onoliko koliko bi on dobio, da je živ, ma njih koliko bilo. Tako i prauučadma muškima pripada deo svojih rođitelja umrlih.

400

Ako nema muške dece, no samo bi ženske dece bilo, onda ženska deca nasleduju zaostavše imanje očino sve na ravne česti. Žensko potomstvo deli sa ženskima po pravu predavljanja.

401

Ako po smrti Srbina ne bi ostalo ni muška ni ženska potomstva, onda imanje njegovo nasleduje njegov otac.

402

Ako nema oca, onda pripada braći rođenoj i njihovoj deci, načinom opredeljenim; ako li ni ovih nema, onda materi i sestrama.

Braća i sestre samo po ocu ili samo po materi, učestvuju samo u njihovom delu.